

En bortskämd ko.

En fattig torparhustru, Maria på Dalen Odenslanda berättade att hon på 1870-talet hade en ung ko som de uppfött. Och var den enda de ägde. Hon var utmärkt god och det blev mycket både mjölk och smör. Så en dag fick hon besök av en annan torparhustru, som var med henne i ladugården och besåg kon. Men ägarinnan förundrade sig över att den andra smekte och strök deras ko på ovanligt sätt över hela kroppen, och visade sig så kärlig emot den. Men då kon efteråt började avtaga med mjölken. Och det icke kunde gå att få något smör, började ägarna ana oråd, att det legat något fuffens i den smekning deras ko hade mottagit av den främmande. De måste sedermera för den skull sälja den.

Dylåka konster utfördes i syfte att de själva skulle få så mycket mera av sina egna kor.

En historia omförmålde om en kvinna som hade kommit sig så pass före i äkta konstmjölkning, att hon kunde mjölka själve sopkvasten, under det att grannarnas kor fick släppa till mjölken.

Otur med smörkärnan.

Sådant kan ju hända än idag, fast misstankarna inte är desamma. I forntiden om det blev lite krångligt att få smör försökte man med att lägga något under kärnan, Svavel, stål eller silver, medan man arbetade med att få smör. Eller slog man in i någon del av kärnan, en liten bit stål eller något av ärvda silver. Om kärnan var helt och hållet bortskämd måste den övergivas.

Peter Månsson i Lå Nöbbled Lunnagård beställde sig på 1860-talet en ny och större smörkärna än den gamla. Och det gick så utmärkt bra att få smör i den en tid. Men så kom grannkvinnan en dag och fick låna den hem till sig. Och ifrå den dagen kunde de icke få smör i sin nya kärna, utan måste använda den gamla.

Wid fårklippning

Skulle man el beröva fåret pannluggen. Men man skulle giva in det en liten smula ull i munnen att svälja ned, därför att det inte skulle sörja efter sin päls.

Livkalven

Skulle ha tre skedar kallt vatten i munnen det första han fick. Tandgången och munnen skulle på detta sätt avkylas, så att han ej blev iständ eller fick svårt att dricka kallt vatten. Och så skulle man noga plocka bort de mjuka dynor som fans under klövspetsarna. Dessa fick icke torka fast, för det att fotsulan icke skulle bli för rund. Men klövarna skarpkantigare så att djuret fick bättre för att stå på isiga platser om vintertiden. Var kalven svår att vilja dricka, skulle man till sist knuffa till honom tre gånger i pannan med träskeden och säga, Drick bättre andre gång, och tredje gång, ch alla dagar själv.

Om Ållonsvinen

Om ållonsvinen från Ydre vet jag ingenting att berätta, men om ållonsvinen här i Willtofta Långaryd finns en gammal saga som meddela, att de båda bönderna här för minst 150 år sedan hade en del svin på ållonbete i en utskift. Och då de voro feta drevs de hem för att slaktas. Den ene av bönderna tog det bekvämt, att salta sitt fläskparti i en upplaga på kammargolvet. Och vid dörrpåsten mellan kammardörr och köksdörr där stekpanna brukade hänga samlades på golvet en pyramidliknande upplaga av stelnat fläskflott.

Hästar

En trög häst skulle man uppliva med att giva honom brännvin. Det är känt att hästar av vilken färg som helst kunnat få se spöken.

Hönsen

Det var vanligt i forntiden att man skulle Julnatten låta ett ljus brinna. Och på ljusstakens fot, eller på en tallrik där man placerat ljusstaken, skulle man lägga säd som man skulle giva hönsen Juldagen om man ville hava god tur med dem. Om man hörde tuppen gala vid ovanlig tid på natten, trodde man att han hörde av något spöke.

Fårslakt

Då man slaktade får skulle man taga vara på den blodpung som kallades femtonläpp och torka den med dess innehåll. Detta skulle tjäna som medel att giva en ko, eller andra idisslande djur då de tappat dråpet.

En ko som inte ville bli tidd.

Då man ledde den åstad för att betäckas, skulle man tilldela den tre lätta slag med en käpp som man förut hade använt då man dödat en orm.

Om våra soldater i krigstid.

Wet jag tyvärr inga särskilt gamla händelser av vikt att berätta, varför jag i stället får väl taga fram några små berättelser, som jag vet och hört om

några av våra soldater i lite senare tid, vars händelser näppeligen böra helt förbigås eller uteslutas i den minneslista som hör till vår forntids soldater, varföre jag nu till sist fortsätter min svaga skrivning med att uppteckna några drag.

Då det vid ett tillfälle för något över 100 år sedan blev fråga om mobilisering för krigsutbrott, skulle Kronobergs regementes 3dje Kompani samlas i Tävelsås. En äldre gumma, Katarina Svensson Willtofta, berättade detta på 1860-talet. Att i hennes barndomshem i Tävelsås, fyra soldater från Wederslöf voro inkvarterade för nattlogi (årtalet obestämt). Och dessa visade var för sig sitt särskilda lynne och temperament för krigsberedelsen. Den ene vid namn Califf, som var en mera veksint natur satte sig i en vrå och började torka tårarna ur ögonen, då han tänkte på skilsmässan från hemmet. Och var oviss om han någon gång skulle få se de sina mer. En annan stöddig karl, vid namn Wahl, soldat för Wahleryd, som tog saker och ting med lugn. Men vars främsta intresse var matsäcken, tog fram denna och satte sig i ro och började smaka på dess innehåll med god aptit, obesvärad av vare sig glädje eller sorg. Men de andra två Samuel Alix och Wijk ville ha sig lite bättre nöje en stund innan de lade sig att sova. Här skulle bli musik och dans. Alix ställde sig framme vid bordet och började sjunga och spela. Men detta spel utgjordes icke av vanliga musikinstrument, men det var ju att det rådet som fanns. Under det Alix sjöng sina melodier satte han med knutna händer tummarna mot bordsskivan och ritade och rotade med tumspetsarna oupphörligt över bordsskivan så den skakade och skallrade. Och så en dunk i bordet efter takt än med den ena handen och än med den andra. Och Wijk som blev ensam dansare i rummet, kunde nu utföra sin särskilda konstdans. Under dansen kunde han göra en knuff i taket än med den ena handen, och än med den andra. Och Wijk som var mjuk och bra långbent till växten, kunde med en spark nå upp med tåspetsen, högre än huvudet och kunde därför under dansen, då och då, skicka även en tåspets upp mot taket.

Min far Peter Persson som tjänade hållkarl på Lå Nöbbleds gästgivargård 1835-1837, omtalade huru Wijk kunde dansa även där. Vid stora folksamlingar som i Sigfridsmässeveckan, kunde Wijk för god traktering och lite ersättning, få stå till hands åt gästgivaren med att kuva oroligheterna i krogrummet om de blev för svåra. Ville bråkmakarna icke låta lugna sig kunde gästgivaren låta Wijk dansa. Och då kunde han börja sin dans vid krogdisken och låta händer och fötter flyga om öronen på bråkmakarna så de tumlade om varandra. Det gick lika lätt för Wijk att utdela örfilar med fötter som händer. Den som inte ville ha för svåra minnen av Wijks dans skyndade sig ut. Ty det dröjde inte länge förrän Wijk hade dansat ut hela krogstugans innehåll av bråkmakare.

Men i dessa gamla goda tider, ville också befälet lära somliga av våra soldater huru det skulle gå till att dansa för käpp. Och som krigslagarna

sedan dess har blivit lite ändrade , och prygelstraffet för länge sedan avskaffat är det detta som jag i synnerhet vill komma till, att berätta något om vad jag hört om detta obarmhärtighetens plågomedel, som nu får väl betraktas som en antik forntidssak.

När en soldat hade kommit så i onåd hos befälet att de tilldömde honom prygel kunde dessa i vissa fall stiga ända till 30. Dock utan att felet behövde vara någon särskild stor förbrytelse. Han fick då infinna sig hos dem en utsatt morgon för att emottaga detta som en kär morgongåva. Då fick syndaren böja sig ned tvärsöver en därtill ordnad bänk med akterdäck som slagsida. Den som skulle utföra straffet började slå med en mjuk hasselkäpp tillräkna det utsatta antalet rappar. Om patienten började uppgiva allt för svåra nödrop och var på väg att svimma, blev det uppehåll. Då skulle det vara friskt vatten till hands att uppliva den medtagne med. Om en stund då han återhämtat sig skulle leken börja igen. Ville han åter digna av användes samma metod, tills hela det utsatta antalet prygel vart diträknade. Då fick han avlägsna sig oavsett om den slagne förmådde krypa eller gå.

En ung soldat No 9 Kuno 3dje Kompani fick vid 1840-talet två resor prygel för samma sak. Första resan var inte fullt så obarmhärtig, men andra gången fick han sig så tillpiskat att han kunde varken sitta eller ligga på flera dagar efteråt. Och detta fick han för det han (som nyinflyttad till orten, på grund av sin soldatstädja) hade råkat komma i bekantskap, med en flicka som befälet icke ville godkänna som hans blivande hustru. Men hon blev det sedermera ändå, när den barmhärtige prästen hjälpte dem med att i äktenskapslysningen, samt i därtill av befälet krävande betyg, något förändra hennes namn och adress så att befälet fick den uppfattningen att det var en annan. Och detta var ju allt med rätta , då Kuno redan förut, på omnämnda sätt, med outhärdligt lidande av pina och kval, allt för dyrt fått köpa sin älskade brud. Hon hade varit framme för någon barnhistoria. (Min far var noga bekant i förhållandet med No 9.)

Dock fans det soldater som bättre förmådde uthärda en dylik avbasning. Jag mins gamle Wahl, han levde ännu i början av 1860-talet. Han gick omkring och sålde småsaker. Jag hörde honom en gång omtala huru han en gång under sin soldattid hade blivit välsignad med ett högt antal prygel. Om det var hela 30 , tog jag ej reda på. Men Wahl var väl bekant med den betjent som skulle tillhandahålla det uppfriskande vattnet, varför Wahl ställde om så att det blev ett kvarter brännvin i måttet i stället för vatten. När Wahl hade fått sig en del rappar, gav han upp rop och ville ha vatten. Betjenten tog då fram det vatten som hade blivit förvandlat till brännvin, och gav Wahl att smaka på. Och Wahl som då fann det smaka utmärkt gott, drack därför ur alltsammans. När detta var gjort, drog Wahl upp ur sina fickor, en packe goda väfflor och började kraftigt smaka på, i det han vände sig åter tillräkta tvärs över prygelbänken, och gav denna hurtiga uppmaning: Siså, gode herrarna, Packa nu på , För nu spisa Wahl frukost.

*Min far omtalade att då Alix en gång hade fått sina 30 sötsmockar
tilldelade, rättade han sig upp och i ett lätt skutt hoppade han jämfota över
prygelbänken, slog händerna i taket och utbläste en start vissling "Sjuuytt".
Herrarna, förbluffade och förbittrade, Nej, si si si si, vilken en tu.... dj.... Wa
go å gå hit i morron bittida, så ska du få så mycke till. Alix, ödmjukt
bugande, Nej, var så go, gode Herrarna, å lägg dit dem då nu, så slipper vi
så mycke besvär. Herrarna rådlösa, spotta och svär, Bara gå din väg då, så
vi slipper dej.
(Med risk för eget straff, hade de ej rätt, att tilldela honom vidare prygel
samma dag.)*

*C.M.Petersson
Sjölyckan
Wederslöf*